

DVADESET PRVO RAMAZANSKO SIJELO

VRJEDNOST ZADNJE TREĆINE RAMAZANA

Sva hvala pripada samo Allahu koji se jedini izdvaja po veličini i vječnom ostanku, uzvišenosti i gordosti, ponosu koji nikada ne prestaje, Jednom Jedinom, Gospodaru koji je utočište svemu, Vladaru kome niko nije potreban, Onome koji je daleko od toga da Ga neko može zamisliti, Svetom i Uzvišenom kojeg razumi i misli ne mogu obuhvatiti. On je bogat i neovisan je od svih Svojih stvorenja, dok su svi osim Njega u neprestanoj potrebi za Njim i ovisnosti o Njemu. On uputu daje kome hoće, pa upućeni vjeruje u Njega i postojan je u tome, nakon čega doživljava slast dozivanja svoga Gospodara pa odbacuje od sebe slast sna. On je iz skupine onih čiji se bokovi postelja lišavaju iz želje da pred svojim Gospodarom stoje. Kada bi ih samo mogao vidjeti! Cijela kolona takvih u noćnim tminama obraća se svome Gospodaru: jedan traži oprosta za svoje prijestupe, drugi se žali na svoju bol i patnju, treći je zauzet zikrom – spominjanjem svoga Gospodara pa nema vremena za svoje potrebe. Pa, neka je slavljén Onaj koji ih je podigao noću dok drugi ljudi spavaju! Neka je uzvišen Onaj koji oprašta i preko grijeha prelazi, prekriva ih i zaustavlja, dok na drugoj strani sve obasipa Svojim nebrojenim blagodatima.

Hvalim Ga Njegovim neizmjernim blagodatima, zahvaljujem Mu se i molim Ga da nam sačuva blagodat islama. Svjedočim da nema boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, On nema sudruga. Ponosan je onaj koji se ponosi Njime, dok je ponižen onaj koji se oholi i uzdiže od pokornosti Njemu pa ga kao takvog i stižu grijesi. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je pojasnio dozvoljeno i zabranjeno, neka je Allahov salavat i selam na njega i njegovog druga Ebu Bekra es-Siddika koji mu je u pećini bio najbolji drug i saputnik, i na Omera b. El-Hattaba koji je bio podržan na istini, i na Osmana koji je bio strpljiv na iskušenjima pa je postigao i najveći šehadet od neprijateljske ruke, i na Aliju b. Ebi Taliba, njegovog amidžića, kao i na sve ashabe i sve koji ih slijede u dobru sve dok se zvijezde pojavljuju i nestaju.

Draga moja braćo! Nastupila je zadnja trećina ramazana u kojoj se nalaze velika dobra, brojne nagrade, poznate blagodati i posebnosti.

Jedna od tih posebnosti jeste i ta da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u zadnjoj trećini ramazana više posvećivao činjenju ibadeta nego u prethodnim danima i noćima. U Muslimovom Sahihu bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, više ibadetio u zadnjoj trećini nego u preostalim danima i noćima, dok se u dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, bilježi da je rekla: "Kada bi nastupila zadnja trećina ramazana, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pritegnuo bi svoju odjeću i noći bi oživljavao ibadetom zbog kojeg bi budio i svoju porodicu." U Musnedu imama Ahmeda bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u prethodnih dvadeset noći klanjao bi i spavao, a kada bi nastupila zadnja trećina, pritegnuo bi svoju odjeću i noći provodio u namazu."

U ovim hadisima spominje se vrijednost deset zadnjih noći ramazana, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u njima više ibadetio nego u prethodnim noćima i ovo se odnosi na sve vrste ibadeta: namaz, učenje Kur'ana, zikr, udjeljivanje sadake i sl. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u zadnjoj trećini ramazana udaljavao bi se od svojih supruga i posvećivao namazu i zikru, provodio bi noći u namazu, učenju Kur'ana, zikru jezikom, srcem i udovima, zbog vrijednosti ovih noći kao i zbog traganja za Noći kadr u kojoj će vjerniku, ukoliko je proveo u vjerovanju i nadi u Allahovu nagradu, biti oprošteni raniji grijesi. Značenje ovoga hadisa jeste da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, provodio cijelu noć u obožavanju svoga Gospodara zikrom, učenjem Kur'ana, namazom, sehurom i drugim ibadetima. Na ovakav način pravimo spoj između ovog hadisa i hadisa Aiše, radijallahu anha, zabilježenog u Muslimovom Sahihu u kojem se navodi da je rekla: "Ne znam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ijednu noć proveo u namazu sve do zore." U ovim hadisima nalazi se jasna potvrda provođenja cijele noći u ibadetu u zadnjih deset noći ramazana. Ove noći se oživljavaju raznim ibadetima, a ne samo namazom. A Allah najbolje zna!

Također, u ovim hadisima na vrijednost ovih noći ukazuje i činjenica da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, budio svoju

porodicu radi namaza i zikra želeći da i oni iskoriste ove blagoslovljene noći, jer doista su to jedinstvene prilike u životu, veliko dobro za onoga koga Uzvišeni Allah podrži u njima. Stoga ne priliči razumnom vjerniku da propusti ovu dragocjenu priliku, da je ne iskoristi zajedno sa svojom porodicom, jer to je samo nekoliko noći u kojima vjernik može zadobiti ogromno dobro svoga Gospodara, sreću dunjaluka i ahireta. Danas većina muslimana provodi ove noći u beskorisnim aktivnostima, u ništavim igrama, vrijeme noćnog namaza provode u spavanju, što predstavlja veliku i nesagledivu propast i gubitak, jer na taj način propuštaju postizanje ogromne nagrade za koju sljedeće godine možda neće imati priliku. Tako se šejtan poigrava s njima, obmanjuje ih i odvrća od Allahova puta. Svevišnji Allah kaže:

﴿ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْفَٰوِينَ ۝٢٦٨ ﴾

"Ti nećeš imati nikakve vlasti nad robovima Mojim, osim nad onima koji te budu slijedili, od onih zalutalih."²⁶⁸

Razborit vjernik ne može uzeti šejtana za prijatelja pored Allaha, znajući da mu je šejtan jasni i otvoreni neprijatelj. Uistinu takav postupak protivi se razumu i imanu, jer je Svevišnji Allah rekao:

﴿ أَفَتَحِبُّونَهُ ۚ وَذُرِّيَّتَهُ ۚ أُولَٰئِكَ مِنْ دُونِ وَهْمٍ لَّكُمْ عَدُوٌّ يَتَسَلَّلُ لِلظَّٰلِمِينَ ۚ بَلَا ۝٢٦٩ ﴾

"Zar ćete njega i njegove sljedbenike uzeti za prijatelje mimo Mene, a oni su vam jasni neprijatelji?! Ružno li je ono što nepravdnici odabiru!"²⁶⁹ I rekao je Uzvišeni:

﴿ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُفْرٌ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝٢٧٠ ﴾

"Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u Vatri."²⁷⁰

Od posebnosti ovih zadnjih deset dana jeste i to da je Vjеровjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, te dane provodio u itikafu. Itikaf ima značenje boravka u mesdžidu radi posvećivanja ibadetu, pokornosti Allahu. Itikaf je jedan od potvrđenih sunneta u islamu. Potvrđen

²⁶⁸ Prijevod značenja El-Hidžr, 42.

²⁶⁹ Prijevod značenja El-Kehf, 50.

²⁷⁰ Prijevod značenja Fatir, 6.

je Allahovom Knjigom i sunnetom Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿وَلَا تَبْسُرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَلَيْهِنَّ فِي الْمَسْجِدِ﴾

"Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamijama."²⁷¹

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u itikafu, njegovi ashabi boravili su zajedno s njim, ali i poslije njegovog prese-ljenja. Od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio u itikafu prvu trećinu ramazana, zatim drugu trećinu, da bi potom rekao: "Ja sam boravio u itikafu prvu trećinu tražeći ovu noć, zatim sam boravio drugu trećinu, zatim mi je rečeno: 'Ona se nalazi u zadnjoj trećini', pa ko od vas želi da boravi u itikafu, neka boravi (u zadnjoj trećini)."²⁷²

U dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, itikafio je u zadnjoj trećini ramazana sve dok nije preselio, a zatim su njegove žene, nakon njega, boravile u itikafu." U Buharijinom Sahihu prenosi se da je rekla: "Vjero-vjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi svakog ramazana proveo deset dana u itikafu, a zadnje godine proveo je dvadeset dana u itikafu." Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je zadnjih deset dana ramazana u itikafu, sljedeće godine nije uopće boravio u itikafu, da bi naredne godine u itikafu proveo dvadeset dana."

Aiša, radijallahu anha, rekla je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi htio da uđe u itikaf, klanjao bi sabah-namaz, a zatim bi ušao u svoje mjesto u itikaf."

Jedne godine Aiša, radijallahu anha, tražila je dozvolu da i ona boravi u itikafu, pa joj je dozvolio i napravljen joj je šator. Zatim je Hafsa tražila od Aiše, radijallahu anhuma, da zatraži dozvolu i za nju, da boravi i ona u itikafu, i Aiša je to učinila pa je i Hafsi napravljen šator. Kada je to vidjela Zejneba, radijallahu anha, naredila je da se i njoj napravi šator, pa je i napravljen. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu

²⁷¹ Prijevod značenja El-Bekare, 187.

²⁷² Muslim.

alejhi ve sellem, ugledao šatore, upitao je: "Šta je ovo?" To su šatori Aiše, Hafse i Zejnebe. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Jesu li time željele dobročinstvo? Sklonite ih da ih ne vidim." Šatori su sklonjeni, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napustio je itikaf u ramazanu, pa je itikafio prvih deset dana u ševalu.²⁷³ Imam Ahmed, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Ne znam da postoji razilaženje među učenjacima da je itikaf sunnet."

Cilj itikafa je odvajanje od ljudi i posvećivanje pokornosti Allahu, u nekom od mesdžida tražeći Allahovu dobrotu i nagradu od Njega, uz nastojanje da se pronađe Noć kadra. Stoga je neophodno da se onaj koji je u itikafu maksimalno posveti zikru, učenju Kur'ana, namazu i drugim ibadetima, a da se kloni svega onoga što ga se ne tiče, poput govora o dunjaluku. Međutim, nema smetnje da malo razgovara sa porodicom, što nalazimo u hadisu Saffije, radijallahu anha, majke vjernika, koja kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u itikafu pa sam ga posjetila noću, popričala s njim, zatim ustala da idem kući pa me je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispratio do vrata."²⁷⁴

Onome ko boravi u itikafu zabranjen je spolni odnos i sve što dovodi do njega, kao što je strastveni poljubac i dodir, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَلَا تَبْشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَنْكُمْنَ فِي الْمَسْجِدِ﴾

"Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamijama."²⁷⁵

Što se tiče izlaska iz mesdžida, ako bi izašao jednim dijelom svoga tijela, u tome ne bi bilo smetnje, zbog hadisa Aiše, radijallahu anha, koja kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proturao bi glavu iz mesdžida, a bio je u ifikafu, pa bih mu je prala, a ja sam imala menstruaciju."²⁷⁶ U drugom rivajetu stoji da je u menstrualnom periodu češljala kosu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji se nalazio u itikafu u svome mesdžidu. S obzirom da se ona nalazila u

²⁷³ Buharija i Muslim.

²⁷⁴ Muttefekun alejhi.

²⁷⁵ Prijevod značenja El-Bekare, 187.

²⁷⁶ Buharija.

svojoj sobi, on joj je proturao svoju glavu. Što se tiče izlaska iz mesdžida potpuno, cijelim svojim tijelom, u tom slučaju postoje tri situacije:

Prva situacija: Izlazak zbog stvari koje su neophodne, prirodne i vjerske, poput obavljanja male i velike nužde, abdesta, obaveznog kupanja od dženabeta, jela i pića. Ovo je dozvoljeno ukoliko to nije moguće obavljati u mesdžidu, tj. u sklopu mesdžida. Ukoliko je nešto od spomenutog moguće obavljati u mesdžidu, onda nije dozvoljen izlazak, kao naprimjer da u sklopu mesdžida postoji mjesto za abdest, ili kupanje, ili da mu neko donese hranu i piće u mesdžid, i tada radi ovih stvari nije dozvoljen izlazak iz mesdžida.

Druga situacija: Izlazak radi ibadeta, pokornosti koja mu nije obavezna, poput obilaska bolesnika, praćenja dženaze i sl. Ovo nije dozvoljeno izuzev da u početku itikafa uvjetuje, ako ima bližnjeg bolesnog i želi da ga posjeti, ili se boji da će umrijeti, pa ukoliko uvjetuje na početku izlazak, tada u tome nema smetnje.

Treća situacija: Izlazak radi onoga što je u suštini suprotnosti s ciljem itikafa, poput izlaska radi kupoprodaje, odnosa sa suprugom, zabavljanja s njom i sl. Ovo nije dozvoljeno ni u slučaju da se uvjetuje na početku itikafa, jer se time prekida itikaf i otvoreno suprotstavlja cilju itikafa.

Od posebnosti zadnjih deset noći ramazana jeste i ta što se među njima nalazi Noć kadra koja je vrednija od hiljadu mjeseci. Stoga, Allah vam se smilovao, budite svjesni vrijednosti zadnjih deset noći ramazana i ne zapostavljajte ih, jer je vrijeme u njima dragocjeno, a prisutno dobro vidljivo.

Allahu naš, učvrsti nas u onome u čemu je dobro naše vjere i našeg dunjaluka! Uljepšaj našu završnicu! Budi plemenit prema nama!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, Svojom milošću jer si, uistinu, Ti Onaj koji je najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.